

Kan Gud legge seg til barn?

Refleksjoner i møte med noen tekster fra Koranen

MORTEN ALSVIK

Jesus – Guds Sønn?

«Men vi tror ikke at Jesus er Guds Sønn.» Om en prøver å sette seg inn i hva muslimene tror, skal det ikke gå lenge før en blir klar over at dette er et synspunkt som stikker dypt. Det følgende er sprunget ut av et ønske om å undersøke islams sterke avvisning av dette leddet i den kristne tro. Hva kommer dette av, og hvilke følger har det?

I og med at islam fremsto etter kristendommen, kommer den i et annet forhold til vår tro enn de andre store verdensreligionene. Og siden det er en monoteistisk religion, er det dem som spør om det ikke egentlig er samme Gud vi tror på. Utvilsomt hadde Muahmmmed kontakt med både jøder og kristne. Han er blitt påvirket av dette, og har inkorporert jødiske og kristne tanker i sin forkynnelse. Det gjør det vel verd å spørre i hvilken grad han gir positiv tilslutning til det han har møtt, eller om han avviser noe av det.

Bare en nærmere undersøkelse kan vise dette, og omtalen av Jesus er et av de saksområder som må undersøkes. Først da kan vi antyde et svar på spørsmålet om det er samme Gud vi tror på eller ikke. Det kan være nødvendig å kjenne til dette også for å kunne gi veiledning i en situasjon hvor enkelte norske går over til islam – bl.a. i forbindelse med ekteskap med muslimer.

Vi har prøvd å finne aktuelle avsnitt i Koranen, og noe av det mest iøynefallende blir da Sure 19:36:¹

Det er ikke Guds vis å legge seg til barn
Ære være ham!
Når han bestemmer noe, sier han bare «Bli!»
Og det blir.

Stedet er kalt et locus classicus i en muslimsk/kristen konfrontasjon. Ved første øyekast ser det ut til å være en klar avvisning av den kristne tro på Jesus som Guds Sønn.

Det er imidlertid blitt pekt på at koranteksten ikke benytter «sønn» i denne sammenhengen, det står et allment ord for «barn».² Det er derfor fullt mulig at ordet i første rekke ikke er rettet mot den kristne tro på Jesus, men mot den polyteisme som ennå levde på Den arabiske halvøy da Muhammed begynte sin religiøse gjerning. De forskjellige stammene dyrket nok en «høygud». Og derfra hentet Muhammed gudsbetegnelsen «Allah».³ Men i tillegg var det forskjellige guder med forskjellige kultsteder. Bl.a. hang hans bysbarn i Mekka særlig ved tre kvinnelige guddommer.⁴ I kontrast til dette forkynte Muhammed at det bare er én Gud. Det er blitt selve det grunnleggende hjerteslaget i islam:

Det er ingen gud utenom Gud,
den Ene, den Uovervinnelige.
(Sure 38:65)

Det har vært hevdet at dette ikke var så grunnleggende som vi til vanlig regner med, men at hovedsaken for Muhammed var å være botsforkynner. Han ville vekke folket for å frelse det fra den kommende straffedom,⁵ slik vi bl.a. ser det i Sure 81:

Når solen formørkes,
når stjernene fordunkles,
når fjellene settes i bevegelse, . . .
når havene syder, . . .
når skriftrullene (regnskapsbøkene) åpnes,
når himmelen flås vekk,
når det fyres opp i helvete,
når paradiset bringes nær,
da skal enhver få vite hva han har prestert.
(v. 1–3, 6, 10–14)

Men disse momentene kan vanskelig skilles fra hverandre. Et klart botsrop hadde neppe vært mulig uten troen på den ene Gud som skal dømme verden.⁶

Den sterke understrekningen av monoteismen har også klare konsekvenser i holdningen til den kristne treenighetslæren:

Vantro er de som sier, 'Gud er den tredje av tre'.
Der er ingen Gud unntatt én Gud!
Hvis de ikke opphører med det de sier,
så vil en smertelig straff ramme de vantrø blant dem.
. . .
Kristus, Marias sønn, var bare et sendebud!
Sendebud var vandret bort før ham.

Hans mor var en rettferdig kvinne.
De tok begge til seg føde (som vanlige mennesker).
(Sure 5:77, 79)

Formuleringene viser at Koranen nok oppfatter det vi kaller treenighet, som triteisme. Den kristne regner det som et mysterium at Faderen er Gud, Sønnen er Gud og Den hellige Ånd er Gud. Og likevel er det ikke tre guder, men én Gud. Det er kanskje ikke så underlig om dette er blitt oppfattet som at de kristne tror på tre guder.

Bemerkelsesverdig i denne sammenhengen er også Sure 5:116:

Engang sier Gud, 'Jesus, Marias sønn,
har du sagt til menneskene
«Ta meg og min mor til guder utenom Gud?»'
Og han svarte, 'Deg alene all ære!'

Her ser det ut til at Muhammed kan ha oppfattet treenigheten som bestående av Gud, Maria og Jesus. Grunnen har i tilfelle vært en omfattende Mariadyrkelse blant de kristne han møtte. Den kan ha vært så omfattende at han oppfattet den på linje med den dyrkelsen av kvinnelige guddommer som han kjente fra Mekka (se ovenfor). Og dersom Maria ble regnet som guddommelig, måtte enhver dyrkelse av henne avvises.

Rett nok sier ikke Sure 5:77 at den «treenighet» som avvises er Gud, Maria og Jesus. Men uavhengig av hvordan Muhammed har oppfattet treenigheten, advarer han altså i 5:116 mot å tilbe både Jesus og Maria.

At Muhammed kunne legge mer inn i de kristnes praksis enn intensjonen var, ser vi på hvordan han forholder seg til den kristne påminnelse av sine martyrer og troshelter. Han mener at også dette kan true dyrkelsen av den ene Gud:

De har tatt sine rabbi'er og munk'er til herrer utenom Gud, – og Messias, Marias sønn!
Men de ble pålagt å tjene én Gud!
Der er ingen Gud unntatt ham!
Priset være Han, – hevet over det
de setter ved hans side!
(Sure 9:31)

Å sette noen ved Guds side kalles *shirk* i muslimsk teologi, og er selve dødssynden i islam. Dette har rammet også den kristne treenighetslæren.

Ingen er Guds like

Når den bevisste monoteisme fører til avvisning av treenighetslæren, fører det automatisk med seg at forkynnelsen av Jesu person blir annerledes enn i Bibelen.

Dere som har mottatt Skriften,
 overdriv ikke deres religion.
 Si ikke om Gud annet enn det som er sant!
 Messias, Jesus, Marias sønn,
 var bare et Guds sendebud, og Hans Ord,
 som Han inngav Maria, – en Ånd fra Ham!
 Tro på Gud og Hans sendebud,
 og si ikke '(Gud er) tre',
 La det være, til deres eget beste! Gud er én Gud!
 Ære være Ham, – at Han skulle ha en sønn!
 Ham tilhører alt i himmel og på jord!
 Gud er tilstrekkelig som beskytter!
 (Sure 4:169)

Vantro er de som sier,
 'Gud, det er Kristus, Marias sønn!'
 (Sure 5:76)

Ut fra dette blir islam stående uten Bibelens tro på Jesus som sann Gud og sant menneske, uten den kristne inkarnasjonstro. Det fører med seg at forholdet mellom Gud og menneske, mellom himmel og jord blir et annet.

Dette betyr ikke at Koranen ikke setter Jesus høyt. Det ser vi bl.a. på omtalen av jomfrufødselen. Den beskrives utførlig. Rett nok er det mange avvikelser i detaljer dersom vi sammenlikner med Lukas-evangeliet. Muhammed kan umulig ha kjent evangelieteksten særlig godt. Men saken er i aller høyeste grad med.

Vi sendte Vår ånd til henne,
 og den fremstod for henne som en vakker mann.
 Hun sa, 'Jeg ber den Barmhjertige bevare meg mot deg,
 – om du har gudsfrykt'.
 Han svarte, 'Jeg er bare en Herrens utsending
 for å gi deg en sønn, – ren av hjertet'.
 Da sa hun, 'Hvordan skal vel jeg få en sønn,
 da ingen mann har rørt meg? Jeg er ikke løsaktig!'
 Han svarte, 'Slik blir det! Herren sier,
 «Dette er lett for meg!
 For Vi vil gjøre ham til et tegn for menneskene
 og en nåde for Oss.
 Dette er avgjort sak.»'
 Så ble hun svanger med barnet,
 og trakk seg tilbake til et avsides sted.
 (Sure 19:17–22)

Også selve fødselen berettes annerledes. Maria ønsker seg døden, men styrkes med friske, modne dadler og friskt vann.⁷ Når så Maria har født gutten og kommer hjem med ham, får hun høre: 'Maria, du har gjort noe uhørt!' (Sure 19:31) Da skjer det under at gutten taler, og sier: 'Jeg er

Guds tjener. Han har gitt meg Skriften, og gjort meg til profet!' (Sure 19:31). Ut fra alt det som fortelles om Jesu fødsel i Sure 19, ser vi altså at Jesus ble født ved Guds Ånd og Guds Ord, og at Herren sier «Dette er lett for meg.» Allikevel leses det ikke ut av dette noen guddommelighet ved Jesus.

For en kristen knyttes troen på jomfrufødselen sammen med troen på at Jesus er fra evighet, og ikke en del av skaperverket. For en muslim er jomfrufødselen et tegn på at Gud skaper hva han vil ut av intet ved sitt ord. I prinsippet får Jesu fødsel dermed ingen annen plass enn Adams fødsel:

Forholdet med Jesus er overfor Gud det samme som med Adam.
han skapte ham av støv og sa til ham, 'Bli!'
Og dermed var han.
(Sure 3: 52)

På en måte var Adams fødsel et større under enn Jesu fødsel. Jesus hadde ingen vanlig far, Adam var uten både mor og far.

En avgjørende grunn til at all bruk av betegnelsen Guds Sønn avvises, er at Muhammed har knyttet dette sammen med tanken på vanlig forplantning. Uttrykkene i Sure 19:91–93 er sterke:

De sier også, 'Den Barmhjertige har lagt seg til barn'.
Dere har kommet med noe forferdelig!
Det er nesten så himlene flerres sund, jorden kløver seg, og bergene styrter i grus,
fordi de kan tilskrive den Barmhjertige barn.
Det er ikke den Barmhjertiges vis å legge seg til barn!

Nærmere begrunnes dette i Sure 6:101:

Himmelens og jordens skaper!
Hvordan skulle Han ha barn,
når Han ikke har noen hustru, og har skapt alt?
Han vet alt.

Skulle altså Gud ha barn, måtte han ha en hustru. Skulle det ha noen mening, måtte også hun være gud, og da ville det ikke lenger være én Gud!

Det har ikke vært mulig for oss å bli helt klar over hvorfor Muhammed tenker som han gjør. Et nærmere kjennskap til kristen forkynnelse burde jo ha vist ham at de bibelske forfattere aldri tenker analogt med vanlig forplantning når de bruker uttrykket Guds Sønn.

I GT kan både Israelfolket (2 Mos 4:23) og kongen (2 Sam 7:14) kalles barn eller sønn, uten at de dermed tenkes stå på linje med Gud. Ordbruken gir uttrykk for underordning under Jahve, samtidig som Jahves kjærlighet understrekes.⁸

Går vi videre til NT, møter vi en rekke utsagn om Jesus som Guds Sønn. Grunnleggende lyder det ved Jesu dåp, der røsten fra himmelen sier: «Dette er min Sønn, den elskede» (Matt 3:17). Når Johannesevangeliet gjengir forhøret før Jesu død, lyder konklusjonen hos jødernes ledere: «Vi har en lov, og etter loven er han skyldig til å dø, fordi han har gjort seg selv til Guds Sønn.» (Joh 19:7) Ordrbruken viser at jødene godt kan bruke uttrykket Guds Sønn uten å oppleve det problematisk i forhold til monoteistisk tro. Problemet var at Jesus vedkjente seg denne tittelen. Verken jøder eller kristne har assosiert forplantning og barnefødsel ved uttrykket Guds Sønn.

Så står det altså i Koranen at Gud måtte ha hustru hvis han skulle ha barn. I den grad uttrykksmåten er en refleks av jødisk eller kristen påvirkning (og det er det jo rimelig å tro), bygger det på en misforståelse av hva som er ment med «barn».

Og dermed står spørsmålet der: I hvor stor grad var Muhammed egentlig påvirket av jøder og kristne? Oppvokst i et handelssentrum var det nok mange impulser å ta med seg for en med et åpent og påvirkelig sinn. En tid levde Muhammed som eremitt opptatt med botsøvelser,⁹ og kan vel særlig i den tiden ha hatt kontakt med tilsvarende kristne grupper.

Det er imidlertid stor sjans for at det var nestoriansk pregede kristne. De var ikke i stand til å tro at Jesus i én og samme person kunne være både guddommelig og menneskelig. Vekten ble liggende på Jesus som menneske. Og «Kristi manndom må så og si bringes i sikkerhet ved å reddes unna guddommens fortærende ild!»¹⁰ De er ikke lenger i stand til å slutte seg til uttrykket at Maria var «gudfødreske» (theotokos).¹¹

Hvis det er denne læren om Kristus som Muhammed har møtt, kan de synspunktene vi møter i Koranen, sies å være en videreutvikling av dette. I tilfelle representerer de ikke noe ønske om å gå imot de kristne.

Nestorianismen var imidlertid avvist alt på kirkemøtet i Kalkedon i 451. Og resultatet blir da i alle tilfelle at Koranen tar avstand fra grunnleggende ledd i den felles, kristne tro. Det ser også ut til at det fra Muhammeds side ble en bevisst avvisning av den kristne tro. Han bryter klart med de kristne, idet han regner både jødedom og kristendom som ufullkomne religioner.¹²

Bekjemp dem som ikke tror på Gud og Dommens dag,
som ikke forbyr det Gud og Hans sendebud har erklært forbudt, og som ikke
bekjenner Sannhets religion,
av skriftfolkene, til de punger ut med tribut i ydmykhet.
(Sure 9:29)

Skriftfolkene er en betegnelse for jøder og kristne. Og Muhammed hadde ikke kunnet komme med et slikt utsagn, dersom hans tro hadde vært en positiv videreutvikling av nestoriansk kristendom.

Den dypeste grunnen til det avvikende synet på Jesus ligger i gudsforståelsen som sådan. I Koranen står det:

Si, 'Han er Gud, Én.
Gud, den éne Omsorgskilde.
Ikke har han avlet noen,
ei heller er Han selv blitt avlet.
Ingen er Hans like'.
(Sure 112)

Gud er ikke bare allmektig. Han er også opphøyet over absolutt alt.¹³

Troen på Guds høyhet er like sterk i Bibelen som i Koranen. Likevel er det en annen Gud som møter oss i Bibelen:

Så sier han som er høyt opphøyet,
som troner evig og heter Den Hellige:
I det høye og hellige bor jeg
og hos den som er knust og nedbøyd i ånden.
Jeg vil vekke de nedbøydets ånd til liv
og gjøre de knustes hjerter levende (Jes 57: 15).

Også NT beskriver Guds høyhet: «Han som er den salige og eneste mektige, kongenes konge og herrenes herre, den eneste som er udødelig, og som bor i et lys dit ingen kan komme, han som intet menneske har sett og heller ikke kan se. Ham tilhører ære og evig makt! Amen» (1 Tim 6:15–16). Tross sin høyhet bøyer Gud seg ned. «Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne Sønn, som er Gud, og som er i Faderens favn, han har vist oss hvem han er» (Joh 1: 18).

Slik blir selve gudsbildet forskjellig. I Koranen er Gud den opphøyde, adskilt fra det menneskelige. Forferdelig er det å si at Gud har barn! I Bibelen er Gud også opphøyet, men han bøyer seg ned til oss i Sønnen. Med så forskjellig gudsbilde er det vanskelig å se at det skulle være samme Gud vi tror på.

Finnes det tilknytningspunkter?

I møte med alt dette blir det maktpåliggende for kristen misjon å spørre hvordan vi kan forkynne Bibelens Gud og bibelsk tro på Jesus Kristus til en muslim.

Det første som faller i øynene, kan være de mange tilknytningspunktene, der en kristen og en muslim vil bruke omtrent de samme ordene. Langt på vei kan vi se ut til å være enige, og ikke minst gjelder dette Jesus.¹⁴ Vi har alt nevnt jomfrufødselen som et eksempel på noe

som er med i begge sammenhenger. Videre har vi også sett hvordan Jesus kaller seg selv Guds tjener, idet det ved et under lød fra hans egen munn mens han var spebarn. Av andre steder som gir belegg for det samme, kan vi nevne Sure 43:59, som omtaler Marias sønn:

Han er bare en tjener som Vi har vist nåde,
og Vi gjorde ham til et eksempel for Israels barn.

Med bakgrunn i sangene om den lidende Herrens tjener hos Deuerojesaja, er dette en beskrivelse av Jesus som NT vedkjenner seg, bl.a. i Matt 12:18 ff, som siterer Jes 42:1ff. Men at han er tjener gir ikke Jesus noen særstilling slik som Koranen ser det:

Hvilken utmerket tjener! Han var botferdig.
Omtal også Våre tjenere Abraham, Isak og Jakob,
mektige og effektive, og med innsikt.
(Sure 38:44–45)¹⁵

Betegnelsen Messias (Berg bruker delvis Kristus i sin oversettelse) brukes også i Koranen:

Hans navn skal være Kristus, – Jesus, Marias sønn,
og høyt æret skal han bli.
(Sure 3: 40)

Messias kan her være brukt som navn, uten at Mohammed fullt ut har vært klar over innholdet.¹⁶

I Sure 4:169 fant vi Jesus betegnet som både Guds sendebud og Guds Ord:

Si ikke om Gud annet enn det som er sant!
Messias, Jesus, Marias sønn,
var bare et Guds sendebud, – og Hans Ord
som Han innga Maria, – en Ånd fra Ham!
Tro på Gud og Hans sendebud,
og si ikke, '(Gud er) tre'.

I NT brukes verbet «sende» om Jesus: «Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere» (Joh :20:21). Og han kalles Ordet i den kjente Johannesprologen: «I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud» (Joh 1:1). Det er altså flere begreper som er felles for Koranen og Bibelen.

I en eventuell samtale vil det neppe være klokt å begynne der hvor vi vet uenigheten er størst. Jesus begynte heller ikke med å spørre dem som kom til ham, om vanskelige trosspørsmål. Først etter lengre tid spurte han disiplene: Hvem sier folk at Menneskesønnen er, og: Hvem sier dere at jeg er? (Matt 16:13 og 15).

Men én ting er å begynne en samtale. Skal samtalen bli ekte, må vi

videre enn bare å fastslå hvilke ting en kan enes om. Med alle likhetspunktene som foreligger i denne sammenhengen, er det fare for å ende i ren skinnenighet. Fra kristen side kan det derfor være nødvendig å spørre seg om hva det er i vår tro som rommes i det at vi kaller Jesus for Guds Sønn. Er det andre ord som – i alle fall et stykke på vei – gir uttrykk for det samme? Ved å lete etter andre ord, kan det kanskje skapes en åpning, slik at en muslim kan øyne at vi legger noe annet i ordet «sønn» enn han i første omgang tror.

Vi har selv ingen erfaring i samtale med muslimer eller misjon overfor dem. Men vi undres om det ikke kunne være et utgangspunkt å begynne med å se på hva det ligger i at Jesus er sendt av Gud. Kanskje det dekker noe av det vi legger i at han er Guds Sønn.

Et annet sted å begynne kan være å spørre hva det betyr at han er Guds Ord. Ut fra det kan vi trekke inn Johannesprologens vitnesbyrd. Det har vært hevdet at dette kan være med å bygge bro over gapet.¹⁷

Men selv om man på denne måten kan komme noen skritt, vil det oppstå et nytt skjæringspunkt når vi kommer til beretningen om Jesu død. Etter Koranen var det ikke Jesus som ble korsfestet, men en annen. Det var en som lignet som ble korsfestet i hans sted. Gud tok derimot Jesu direkte til seg:

'Se, vi har drept Messias, Jesus, Marias sønn,
Guds sendebud!'
Men de drepte ham ikke, og de korsfestet ham ikke,
men det fortonet seg slik for dem.
De som er uenige om ham, er i tvil med hensyn til dette.
De har ingen kunnskap om det,
men følger formodninger.
De har ikke drept ham med sikkerhet.
Tvertimot, Gud har tatt ham til Seg.
Gud er mektig, – vis.
(Sure 4:156)

Alt dette gjør det viktig at vi for vår del bruker evangelieberetningene.¹⁸ Rett nok er en muslim opplært i at de kristne har forfalsket evangeliene. Likevel må vi kunne håpe at evangelietekstene vil kunne gi dem et mer omfattende kjennskap til Jesus enn de ellers vil ha. Fra vår side sett tror vi jo også at evangeliene eier en tyngde som våre forklaringer ikke alltid har, siden vi tror at Guds Ord i seg selv er bærer av skapende krefter.

Videre må vi heller ikke glemme at vårt kjennskap til Jesus og hvem han er, er noe som er åpenbart for oss. Det er ikke skapt ved religiøs intuisjon. «For dette har ikke kjøtt og blod åpenbart deg, men min Far i himmelen» (Matt 16:17). Guds åpenbaring kalles i 1 Tim 3:16 for en

stor hemmelighet (mysterium). Vi kan legge stoffet til rette, og kanskje rydde misforståelser av veien. Men trosoverbevisning er en Guds gave.

I kristen forkynnelse overfor muslimer blir dette særlig klart. Skal en muslim bli kristen, må han forlate vesentlige ledd i det han før har trodd. Da vil ikke rimelige og «fornuftige» forklaringer strekke til. Heller ikke kan det bli noen glidende overgang. Til syvende og sist vil det måtte bli en markert og total omvendelse.

Hengivelse eller barnekår?

Det er rimelig å spørre hvilke utslag det som vi har funnet, vil gi seg i troslivet. Det vil også være med å begrunne ikke bare hvordan, men også hvorfor vi driver misjon.

Ut fra det vi har observert i korantekstene, har vi funnet at en muslim har et annet gudsbilde enn en kristen, og at han ikke kjenner den Jesus som evangeliene vitner om. I vår kristne tro er dette svært alvorlig, f.eks. når vi tenker på Jesu ord i Matt 10:33: «Men den som fornekter meg for menneskene, ham skal også jeg fornekte for min Far i himmelen.» Et annet syn på hvem Jesus er, gir en annerledes forkynnelse av hva frelsen innebærer. Fornektelse av Jesus gir ingen frelse i det hele tatt.

Spør vi så etter hvordan forskjellene gir seg utslag i det religiøse liv, vil vi også i den sammenhengen finne forbausende mange likhetspunkter. De kan være mer iøynefallende enn forskjellene. Eksempler kan være: syndserkjennelse, bot og syndenes forlatelse.¹⁹ Troen gir fred og tilfredshet.²⁰ Også her kommer det til syne at Muhammed var influert av jøder og kristne.

Men ser vi nærmere etter, finner vi forskjellene også her. Igjen vil vi ta utgangspunkt i Sure 19:36: «Det er ikke Guds vis å legge seg til barn.» Vi fant at det i første rekke var en avvisning av alt som kunne gjøre Gud rangen stridig i hans stilling som den éne Gud. Ordet er en understreking av hvordan Gud er opphøyet og adskilt fra alt annet.

Denne adskillelsen gir seg så utslag også i menneskets forhold til Gud. Etter Koranen kan det aldri oppstå noen nærhet mellom det troende mennesket og Gud. Grunnpreget i gudsforholdet er underkastelse og hengivelse.²¹ Vi finner det bl.a. i siste linje i «Det islamske credo»:²²

Si, 'Vi tror på Gud, på det som er åpenbart for oss,
og for Abraham og Ismael, Isak, Jakob og stammene,
på det som ble gitt Moses og Jesus og profetene
fra deres Herre.

Vi gjør ingen forskjell på noen av dem,
og vi har hengitt oss Ham i tjeneste.'

(Sure 2: 130)

Her konkluderes det med at en muslim er en som i sin tro er hengitt til Gud.

Når Gud ikke kan legge seg til barn, kan altså heller ikke den troende kalle seg Guds barn. Selv om guds frykt og hengivelse er en side også ved den kristnes gudsforhold, forkynner evangeliet at en kristen kan kalle seg nettopp Guds barn. «Salige er de som skaper fred, for de skal kalles Guds barn» (Matt 5:9). «Slik skal dere da be: Fader vår . . .» (Matt 6:9). «Dere har fått barnekårets Ånd som gjør at vi roper: 'Abba, Far!'» (Rom 8: 15b). Å tro seg å være Guds barn og å kalle Gud for far er to sider av samme sak. H. Endresen forteller at en imam i Ngoundéré i Kamerun understreket at det var formastelig å si far til Gud, en måtte bare kalle ham Herre.²³

På den annen side er det like typisk når Bilquis Sheikh fra Pakistan forteller sin dramatiske omvendelseshistorie. Den er utgitt på norsk under tittelen: «Jeg våget å kalle ham Far».²⁴

Ved å bekjenne at Jesus er Guds Sønn, bevitner vi at det er slått en bro mellom himmel og jord. Det gjør at vi kan tro oss å være Guds barn. Det står i direkte motsetning til Koranen når den sier at det ikke er Guds vis å legge seg til barn. Dette kan ikke harmoniseres uten at vi mister noe vesentlig. Evangeliet forkynner for oss et trosinnhold som er enestående. I samtale med andre må vi streve med å finne de rette uttrykkene som klargjør hva vi tror. Men samtidig må det være en grunnleggende oppgave for kristne å vitne både for muslimer og andre om den trykgheten vi eier i troen. Vi tror at vi får ha barnekår hos Gud!

NOTER

1. Koransitatene er hentet fra: *Koranen*. Tilrettelagt i oversettelse av Einar Berg. Oslo 1980. Vi har dermed også holdt oss til den verstelling som Berg bruker, den såkalte Flügel's verstelling.
2. Claus Schedl: *Muhammed und Jesus*, Wien/Freiburg/Basel 1978, s. 202 og 327.
3. I Bergs koranoversettelse oversatt med Gud.
4. De tre hadde navnene Allat, al Manat og al Uzza, sammen kalt Allahs døtre. Navnet Allat viser at hun var et kvinnelig motstykke til Allah. H. Ludin Jansen: *Islam hengivelsens vei*, Oslo/Bergen/Tromsø 1973, s. 15 og 30.
5. Frants Buhl: *Muhammeds Liv*, København 1903, s. 138 og 149f.
6. Schedl, anf. skr. s. 163.
7. Det er ikke umulig at det foreligger en påvirkning fra beretningen om profeten Elia i 1 Kong 19:4–6.
8. H. Haag: Art. «ben» II–IV, i *Theologisches Wörterbuch zum Alten*

Testament, Bd. 1, Stuttgart/Berlin/Köln/Mainz 1973, sp. 670–682, her sp. 678.

9. Buhl, anf. skr. s. 139.
10. Bjarne Skard: *Inkarnasjonen*, Oslo 1951, s. 110–119.
11. Bengt Hägglund: *Teologins historia*, 3. oppl., Lund 1966, s. 76f.
12. Buhl, anf. skr. s. 318.
13. Se bl.a. Arne Rudvin: «Noen tanker om islam som misjonsproblem», i *NOTM* 19 (1965) s. 141–157. Og samme forf.: *Evangeliet og islam*, Oslo 1971.
14. En god oversikt over dette stoffet gir Heikki Räisänen: *Das koranische Jesusbild*, Helsinki 1971.
15. Räisänen, anf. skr. s. 80.
16. Räisänen, anf. skr. s. 82.
17. Phil Parshall: *New paths in Muslim evangelism*, Michigan 1980, s. 140.
18. Ingrid Danbolt: «Islam og evangeliet», i *NOTM* 19 (1965), s. 79–96.
19. Rudvin, anf. art. s. 146.
20. Nevnt som en av virkningene av troen i Abul Ala Mawdudi: *Islams fundament*, Oslo/Bergen/Stavanger/Tromsø 1983, s. 75.
21. Rudvin, anf. art. s. 147.
22. Schedl, anf. skr. s. 348.
23. H. Endresen: «Sudan», i O. G. Myklebust (red.): *Muhammedanismen som misjonsproblem*, Oslo 1949, s. 45.
24. Bilquis Sheikh: *Jeg våget å kalle ham Far*, Kvinesdal 1982.

Morten Alsvik, f. 1946, cand. theol. MF 1971, praktikum 1972. Res. kap. i Loppa 1973, sokneprest i Grønnåsen, Tromsø 1981–. Medl. landsrådet i Norsk Kristen Muslimmisjon 1980–1985. medforf. i Magne Sæbø (red.): *Så sier kirkens Herre*, bd. I (1976) og bd. II (1978).

Can God beget a son? Reflections on texts from the Quran

The article analyzes expression in the Quran which relate to the Christian belief in Christ as the son of God, compares these with Christian doctrines, and finally indicates points of contact for Christian witness.